

УДК 784.1:780.647.2

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-1-3>

Богдан КИСЛЯК

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії та мистецтвознавства, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, вул. Костюшка, 11, м. Львів, Україна, 79000

ORCID: 0000-0002-5622-8851

Бібліографічний опис статті: Кисляк, Б. (2024). Сонорний параметр сучасної баянно-акордеонної музики як новий інструментально-тембровий проєкт. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 21–27, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-1-3>

СОНОРНИЙ ПАРАМЕТР СУЧАСНОЇ БАЯННО-АКОРДЕОННОЇ МУЗИКИ ЯК НОВИЙ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ТЕМБРОВИЙ ПРОЄКТ

У сучасному музичному просторі акцентується увага на використанні нових технологій та інноваційних підходів до створення звукового матеріалу. Однією з найактуальніших тенденцій у цьому контексті є вивчення та розвиток сонорного параметра в баянно-акордеонній музиці. Сприйняття баяну і акордеону як нового інструментально-тембрового проєкту вимагає докладного аналізу його звучання, особливостей та можливостей у сучасних умовах.

Новий ступінь оновлення і збагачення мови сучасної баянно-акордеонної творчості наочно виявляють зміни системи виразових засобів, серед яких помітна роль належить композиторським технікам, цьому атрибуту й символу сучасної музики. Вони відображають загальну тенденцію музично-історичного процесу, яка полягає у новому відчутті часу й пошуках відповідної йому концепції мистецтва, пов'язаної з розвитком музичного мислення. Його сучасний стан виявляє особливий нахил до нових композиторських технологій, які спостерігаємо у творах представників авангардного крила української баянної музики – Цепколенко, Загайкевич, Щетинського, Польової, Гомельської, Самодаєвої, Тараненка та ін. Музика цих композиторів позначена яскраво новаторським акцентом, який змінив імператив традиціоналізму баянної творчості минулого на потужний вплив музичного ексклюзиву, яскраво забарвленого новітніми технологіями.

Розуміючи техніку в широкому сенсі як мистецтво логічно визнати її причетність до нових форм сучасного мислення композиторів, особливо їх світобачення і способу втілення нового змісту. Новий час спричинив появу нових образів та засобів їх втілення в мистецтві.

Мета статті полягає в детальному аналізі та систематизації сонорного параметра в сучасній баянно-акордеонній музиці з метою виявлення його потенційних можливостей та впливу на музику.

Методологія. Дослідження базується на комплексному аналізі сучасних підходів до вивчення сонорного параметра в музиці. Починаючи з детального аналізу літературних джерел та наукових публікацій, було досліджено теоретичні моделі та концепції, пов'язані зі звучанням баяна і акордеона. Також при написанні роботи був використаний аудіативний аналіз. Було вивчено записи виконання різних музичних композицій на баяні і акордеонні, фокусуючись на відтворенні сонорного параметра та його впливу на загальне емоційне сприйняття музики.

Наукова новизна полягає у здійсненні спроби зробити аналіз сонорного параметра в контексті сучасної баянної музики як важливого інструментально-тембрового проєкту.

Висновки. Результати дослідження надають переконливі докази того, що сонорний параметр становить ключовий компонент у сучасній баянно-акордеонній музиці. Він виявляє вплив на сприйняття аудиторії та викликає емоційний відгук.

Ключові слова: сонорний параметр, баянно-акордеонна музика, інструментально-тембровий проєкт, сучасна музика, тембр, акустичні особливості, електронні технології.

Bohdan KYSLIAK

PhD in Art Studies, Associate Professor at the Department of Choreography and Art History, Ivan Bobersky Lviv State University of Physical Culture, 11 Kostiushka str., Lviv, Ukraine, 79000

ORCID: 0000-0002-5622-8851

To cite this article: Kysliak, B. (2024). Sonornyi parametr suchasnoi baianno-akordeonnoi muzyky yak novyi instrumentalno-tembrovyi proiekt [The sonorous parameter of contemporary accordion music as a new instrumental and timbre project]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 21–27, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-1-3>

SONIC PARAMETER OF CONTEMPORARY BAYAN AND ACCORDION MUSIC AS A NEW INSTRUMENTAL PROJECT

In the modern musical space, attention is focused on the use of new technologies and innovative approaches to the creation of sound material. One of the most relevant trends in this context is the study and development of the sonorous parameter in accordion music. The perception of the accordion as a new instrumental and timbre project requires a detailed analysis of its sound, features, and possibilities in modern conditions.

A new degree of renewal and enrichment of the language of contemporary accordion and bayan music is clearly demonstrated by changes in the system of expressive means, among which a prominent role belongs to compositional techniques, this attribute and symbol of contemporary music. They reflect the general trend of the musical-historical process, which consists in a new sense of time and the search for a concept of art that corresponds to it, associated with the development of musical thinking. Its current state reveals a special inclination towards new compositional technologies, which can be observed in the works of representatives of the avant-garde wing of Ukrainian accordion music – Tseppolenko, Zahaykevych, Shchetynsky, Poleva, Gomelska, Samodayeva, Taranenko, and others. The music of these composers is marked by a vividly innovative accent, which changed the imperative of traditionalism of the accordion music of the past into a powerful outpouring of musical exclusivity, brightly coloured by the latest technologies.

Understanding technique in a broad sense as an art, it is logical to recognise its involvement in new forms of contemporary thinking of composers, their particular worldview and the way they embody new content. New times have led to the emergence of new images and means of their embodiment in art.

The aim of this work is to conduct a thorough analysis and systematization of the sonority parameter in contemporary bayan and accordion music in order to identify its potential capabilities and influence on musical expression.

Methodology. The study is based on a comprehensive analysis of modern approaches to the study of the sonorous parameter in music. Starting with a detailed analysis of literary sources and scientific publications, the theoretical models and concepts related to the sound of the accordion were investigated. In addition, auditive analysis was used in writing the paper: Recordings of various musical compositions performed on the accordion were studied, focusing on the reproduction of the sonorous parameter and its influence on the overall emotional perception of music

The scientific novelty lies in the attempt to analyze the sonority parameter in the context of modern bayan music as an important instrumental-timbral project.

Conclusions: The research results provide compelling evidence that the sonority parameter is a key component in modern bayan music. It influences the audience's perception and elicits an emotional response.

Key words: sonorous parameter; instrumental-timbral project, contemporary music, timbre, acoustic features, electronic technologies.

Постановка проблеми. Дослідження сонорного параметра баяна і акордеону в контексті сучасної музики важливе не лише для музикантів та композиторів, але й для всієї музичної спільноти. Воно дозволяє зрозуміти, яким чином звукові характеристики інструмента можуть впливати на сприйняття музики. Проте на сьогодні існує недостатньо наукових досліджень, присвячених сонорному параметру в баянно-акордеонній музиці. Відсутність систематизованого аналізу ускладнює розуміння та використання цього інструментально-тембрового проекту в сучасній музичній творчості. Таким чином, актуальним є вивчення сонорного параметра баяна і акордеона як нового інструментально-тембрового проекту та його впливу на сучасну музичну практику.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Остання третина ХХ – початок ХХІ ст. – період активного оновлення баянно-акордеонної музики, широко відкритої впливам музичного авангарду. Модерну тенденцію сучасного баянного репертуару очолили відомі українські композитори, які досліджували питання тех-

ніки композиції висвітлюються в дослідженнях С. Гоменюк (2006), Т. Дугіної (2002), О. Жаркова (2000). Вивченню мішаних технік і проблем сонористики присвячено роботи Н. Рябухи (2017), І. Єрґієва (2006). Згадані композитори використовують у своїй творчості численні сонорні винаходи, збагачуючи музичні вирази, забарвлені оригінальними баянними прийомами гри: «вібрато», «стерео-тремоло», «реверс-тремоло», «рикошет», «стерео-пульсація», «нетемпероване глісандо», «ефекти перкусії», «гра повітрям», «гра тембрами», «ефекти мікродинаміки». У дослідженнях композиторів виявлена диференціація штриха на мікроструктури, яка створює систему штрихової динаміки контрастами мікро- і макроштрихів. Деталізована техніка варіантної метроритміки і нерегулярної акцентності заміщає декламаційну виразність інтонацій та барвистість тембрального інструменталізму романтиків, створюючи нову образно-змістовну роль віртуозності баяністів та акордеоністів ХХ століття. Взаємодіючи з іншими компонентами сучасної мови, зазначені сонористичні винаходи сприяли створенню

нового типу банного інструменталізму, зітканого із незвичних тембро-фонічних ефектів.

Мета статті полягає в детальному вивченні, аналізі та систематизації сонорного параметра в сучасній баянно-акордеонній музиці з метою виявлення його потенційних можливостей та впливу на музику.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток баянно-акордеонної творчості відображає загальні процеси музичного простору другої половини ХХ століття, позначеного інтенсивним новаторством, звільненням від канонів минулого. Новаторський вектор баянно-акордеонної музики стає безпосереднім відгуком на запит модерних ідей ув музиці останніх десятиліть. Музика є складовою мистецтва, яке розвивається за законами сучасного життя. Відтак, зміни торкнулися «не лише категорій простору і часу, але й техніки письма, музичних виражальних засобів. Все це, безумовно, відбилось на особливостях стилю, жанру та форми музики ХХ століття» (Сяо Лі, 2016: 273). Ця тенденція кінця ХХ ст. – початку ХХІ століть заявила про себе у вигляді типових її композиторських технологій – додекафонії, атональності, сонористики, алеаторики. Їх присутність в оригінальних творах підносить сучасну баянну музику на рівень камерно-інструментального авангарду. Відтак, вичерпавши ресурс традиціоналізму, новітня оригінальна баянна література активно надолужує досягнення сучасної світової композиторської творчості, поступово виходить з нею на один рівень.

Культивування баянно-інструментальної сонорики оригінальної музичної мови

та виконавства привело до виникнення нового явища в баянно-акордеонному мистецтві – це «модерн-баян» (термін І. Єргієва). Спостереження щодо феномена акордеонного авангарду І. Єргієв викладає у своєму дисертаційному дослідженні «Український «модерн-баян» як феномен світового мистецтва» (Єргієв, 2006: 34). У своїй праці автор має на меті формулювання концепції нового українського мистецтва «модерн-баяна» як невіддільної складової сучасного українського академічного мистецтва, роботи співдружностей композиторів і виконавців. Сучасна оригінальна музика змінює всю звичну для нас природу баяна чи акордеона, його звукозображальні можливості, темброві ресурси.

Сонорна техніка композиції мала великий вплив на підсилення емоційного впливу, створення додаткових параметрів звучання (табл. 1).

Великої уваги у сучасних творах вимагає ритм, що підтверджує подолання ритмічної інертності, складних ритмічних формул, зокрема остинато, пунктирного ритму, переакцентування, синкоп, перемінного ритму, несиметричних (болгарських) ритмів, поліритмії: «Болгарський зошит» В. Зубицького (№ 1 «Веселі бокораш», № 3 «Кривий танець», № 5 «Троїсті музики», № 8 «Свято»), Сюта № 2 «Українська» В. Рунчака.

У баянно-акордеонних творах українських композиторів сучасні техніки композиції органічно поєднуються із фольклорними джерелами та індивідуальними особливостями композиторського мислення. Створенню різнобарвної гами образів сприяє специфіка зву-

Таблиця 1

Вплив сонорної техніки композиції

Вплив	Характеристика
Розширення звукового простору	Використання сонорної техніки дозволяє композиторам розширити аудіовізуальний спектр, створити більш багатогранне та насичене звучання
Створення колориту і тембрової варіативності	Можливість варіювати темброві характеристики, дозволяючи створювати неповторні звучання
Виділення основних та додаткових інструментальних груп	Застосування сонорної техніки допомагає композитору виділити головні та допоміжні інструментальні групи, роблячи музичну тканину більш структурованою
Підсилення емоційного впливу	Можливість ефективно транслювати емоційне навантаження через музичний матеріал, зробити його більш насиченим та виразним
Забезпечення балансу та гармонії звучання	Правильне використання сонорної техніки допомагає уникнути дисбалансу між різними аспектами композиції, створюючи гармонійний звуковий ландшафт
Реалізація ідей та музичної концепції	Використання сонорної техніки може бути ключовим для передачі основної ідеї та концепції композиції, надаючи їй унікальний характер
Створення ефекту глибини та простору	Можливість створити враження глибини та простору в музичному полотні

кофарб баяна-акордеона – оркестральність інструмента, можливість багатотембрової реалізації творчого задуму. Специфічно баянні прийоми звукодобування (різні варіанти рикшетів, міхового тремоло, нетемпероване глісандування та вібрато, стуки по клавішах та міху), трансформуючись в індивідуальному композиторському мисленні, підпорядковані розкриттю музичного твору та його фольклорної семантики. Елементи сучасних стилів, технік, прийомів звукодобування композитори розглядають крізь призму авторського бачення, трансформуючи індивідуальному творчому переосмисленню, насичуючи баянний інструменталізм новою виразовою палітрою.

Наприкінці ХХ століття спостерігається потрактування баяна і акордеона як інструмента, що активно залучається до тембральних експериментів у різноманітних напрямках професійної композиторської творчості. Формується міцна творча співдружність цілого ряду баяністів-інтерпретаторів та фахових митців, а це, відповідно, зумовило тенденцію зростання інтересу до баяна з боку композиторів-небаяністів з неоавангардною і постмодерністичною орієнтацією як у всьому світі, так і в Україні. Серед них: С. Станкович, К. Цепколенко, Л. Самодаєва, Ю. Гомельська, В. Ларчиков, О. Щетинський, В. Польова, С. Луньов та ін. Серед сучасних композиторських технік особливого поширення набуває сонористичний комплекс баянного авангарду. Природним підґрунтям його ужитковості стали численні відкриття «нового звуку», у тому числі розмаїття тембо-кolorистичних, ударно-шумових та інших специфічно баянних прийомів, семантично усамостійнених до рівня провідних музично-виразових засобів. Баянно-сонористичний нахил виявив свою цілковиту суголосність загальній тенденції музики, що апелює до тембро-фонічних винаходів звукових барв як основної мови сучасної композиції.

Сонорна техніка дозволяє розмежовувати звучання від мінімального до надзвичайно насиченого. У практиці музики зустрічаються ситуації, коли застосовуються окремі приклади використання груп звуків, тоді як інші випадки включають повну насиченість звучання. В сонорній техніці існують численні аспекти, що можуть викликати обґрунтовані дискусії та розбіжності думок.

«Для сонорної музики найголовніший звук, який виконує роль будівельної структури з використанням кластерних, іноді недискретних конструкцій-пластів. Сонорна техніка управляє вертикаллю (єдиним звуковим комплексом або його ще можна назвати макрозвуком), коли слабшою стає висотність кожного окремого звуку» (Шурдак, 2022: 138).

Про особливу роль тембру в сучасній музиці пише Л. Кияновська: «У музиці ХХ століття надзвичайно зросла роль тембру, який не тільки отримав “рівноправність” з іншими засобами виразності, а й почав навіть превалювати над ними. Тембр став авангардним полем художніх пошуків у сучасному музичному мистецтві, яке надає приклади виявлення нових функціональних якостей тембру, що поступово “визрівали” у попередні епохи» (Кияновська, 2000: 42). Опанування нових обривів звукотворчості спостерігаємо також у сучасній баянній музиці, яка збагатилася своїми звуко-виразальними можливостями завдяки сонорним винаходам емансипованого тембру. Насичені незвичним фонізмом роботи В. Рунчака, К. Цепколенко, Ю. Гомельської, О. Щетинського, С. Пілютикова, Л. Самодаєвої, В. Польової відтворили оригінальний звуковий лексикон баянного авангарду.

У формуванні нової «акустичної мови» баянної музики активну участь брали виконавці. За їх тісної співпраці з композиторами зрощені з новотворами баянно-фонічної комбінаторики, які увійшли до музичного словника сучасних композиторів.

І. Єргієв класифікує типові баянно-сонорні засоби як «авторизовані композитором музично-текстові формули модерної музики»: у запропонованій системі «модерн-інтонування» відокремлюються 12 позицій, що можуть характеризувати новий рівень баянного інструменталізму, стати свідченням нового рівня спілкування виконавця як з інструментом, так і з композитором, тобто як «необхідні виконавські стилістичні складові перетворюються на авторизовані композиторські музично-текстові формули: «вібрато», «тремоло», «рикет», «пульсація», «стерео-пульсація», «кластери», «нетемпероване глісандо», «роздвоєння унісону», «ефекти перкусії», «гра повітрям», «гра тембрами»» (Єргієв, 2000: 155). З наведеного переліку вимальовуються контури звукових експериментів специфічних сонорно сфо-

кусованих баянно-інструментальних прийомів. Сонористичні прийоми (ударні, шумові колористичні), активно використовуються у творах К. Цепколенко, О. Щетинського, Ю. Гомельської, В. Польової та ін. Вони становлять первинний пласт сонорних фонем, з яких на вищих щаблях музичного синтаксису (формотворчого рівня) проростає мовний субстрат баянного авангарду.

«Мову тембрів» активно виявляє також модерна баянна творчість, яка адаптувала сонорний вектор сучасних композиторських технік. Культивовані композиторами зразки «нового звуку» при цьому обростають рефлексіями образних значень, уявленнями, асоціаціями. З відбором типових баянно-інструментальних фонем у композиторській творчості відбулась семантизація сонорних засобів, узгоджена з логікою інтонаційного (тематичного) розвитку та формотворення. Як наслідок, у баянній музиці К. Цепколенко, О. Щетинського, Ю. Гомельської, В. Польової утвердились нові споглядальні, напружено-статичні, ірраціонально зловісні, таємничі образи.

Нові тенденції баянної музики фокусуються у творчості В. Рунчака. Музика композитора представлена широким спектром тем-образів, де традиційні для сучасної музики образи гротеску і загостреної експресії зосереджені на філософських роздумах. Творчості В. Рунчака властива активна звуковиразальна пошуковість і багатство процесів творчих метаморфоз. Новаторські тенденції виявляє модерна музична мова композитора, яка базується на використанні новітніх баянно-інструментальних прийомів. Ранній творчості митця характерне використання народножанрових джерел з відображенням усіх властивих звукообразальних елементів. «Три фольклорні п'єси» Рунчака – остання версія Сюїти № 2, твір включає три контрастні частини: 1 ч. «Речитативи», 2 ч. «Токата», 3 ч. «Веснянка».

Перша частина «Речитативи». Баянно-інструментальний стиль представлений зі сторони своїх широких тембрально-регістрових ресурсів. Перша п'єса має три фази розвитку і розпочинається досить типово для такої форми музикування, інтонації формуються поступово, від одного звуку *vibr.* через найближче його оспівування й до розвиненого награвання мелізматичною оздобою. Композитор

має майстерно використовувати колористичні можливості баяна.

Друга частина «Токата». На початку тема токати проводиться одноголосно, потім розростається в музичному просторі через поступове насичення фактури шляхом імітаційних проведень теми, завоювання щораз ширшого діапазону з кульмінацією у верхньому регістрі. У середній частині *Imperioso agitato* (владно, схвильовано), інструментальна мова насичена баянними фактурними елементами, імітаційними підголосками, стрімкими тріолями, звичайним глісандуванням та індивідуальним для баянного інструменталізму глісандо з готових басів на виборну клавіатуру.

Третя частина «Веснянка». Мелодичний малюнок теми споріднений із сопілковими «наспівами» – награваннями. Третя частина, що виконує роль фіналу у творі, як підсумок, збирає весь попередній тематизм циклу, узагальнює весь музичний матеріал. Тема веснянки щораз оновлюється фактурно і звучить у різних регістрах. У другій і третій частинах циклу основний тематизм з кожним проведенням надавався фактурному, тембровому, регістровому переосмисленню можливостей баянного інструменталізму. Музична тканина яскраво окреслена національною семантикою музичного матеріалу. Завдяки творчому доробку В. Рунчака змінюється традиційне уявлення про баянну музику, вноситься багато нових стильових атрибутів, збагачується образно-смісловне наповнення, що підносить баянну літературу на професійний рівень у сучасному мистецтві.

Під знаком сонористики народився новий тип музичної драматургії та викристалізувалися специфічні тембро-виразові засоби, які викликали виникнення своєрідної тембрової моделі. Гра сонорних планів властива, наприклад, музиці К. Цепколенко – «Знесилям зламани народи», «Дуель-дуо»; В. Польової – «Луна», «Нуль», Ю. Гомельської – «Diadema-3», С. Пілютикова – «Sfumato» та ін. Тембро-колористичні, сонорні ефекти цих творів є безпосередніми учасниками формотворчих процесів, невіддільних від змістовної зумовленості творів, наприклад, протиставлень образних сфер або смислових обрамлень у межах репризної функції композицій. Наведені твори демонструють широке розмаїття звукової амальгами нових баянно-інструментальних сонорних

засобів і темброво-колористичних ефектів, які суттєво збагатили «образ» баяна.

Однією з творчих постатей є Ю. Гомельська, у своїй музиці вона демонструє широту творчих пошуків, охоче експериментує. Їй властиве прагнення до неповторної організації музичного матеріалу (звук, тембр, інтонація), оновлення його вичерпаних виражальних ресурсів і водночас глибинний зв'язок з традиціями, з тим, що генерує раціональні, логічні конструкції. Про цей зв'язок нових форм і традиційного у творчості Ю. Гомельської пише Г. Завгородня: «Вічні закони строгого стилю контрапунктують у творах Ю. Гомельської з оригінальністю численних авторських відкриттів, демонструючи глибинний зв'язок традиції та творчого «я» митця (Тарновецький, 2019: 31).

Самобутня система композиторського почерку Ю. Гомельської показово окреслена у творі «За тінню звуку» для скрипки і баяна. Сама назва п'єси недвозначно привертає увагу автора до звуку як матеріалу творчості, що постійно оновлюється, переформатовується, набуваючи змін у передачі душевних коливань, емоцій. Для композитора тембро-сонорний параметр – фактор, що виступає у тісному зв'язку з інтонацією, ритмом та гармонією, визначаючи образний зміст твору. Зрештою, такою є загальна тенденція новітньої музики, у якій сонорика або музика темброколористичних звукоефектів творить мову сучасної композиції. В основі головної теми образу – афористична теза у вигляді короткої обертової поспівки, що неодноразово повторюється. Її варіантні обігрування мають виразне семантичне навантаження, пов'язане з характеристичним ефектом напруженого ступеневого варіювання та загадковості тритонові інтонації, що на фоні створює тьмянний емоційний настрій, сповненої таємничого колориту і магії повторень.

Висновки. У другій половині ХХ століття баянно-акордеонна музика пережила стрімкий розвиток, відобразивши загальні тенденції музичного простору цього періоду. Інтенсивне новаторство й визволення від традицій стали відповіддю на модерні музичні ідеї. Сучасна музика набула нових форм, жанрів і технік, таких як додекафонія, атональність, сонористика та алеаторика, що підняли баян і акордеон на рівень камерно-інструментального аван-

гарду. Ця еволюція відкрила нові можливості для взаємодії із сучасною світовою композиторською творчістю та підвищила значущість баянного мистецтва. Культивування сонорності в оригінальній музичній мові інструментальної творчості цих інструментів привело до виникнення нового явища – це «модерн-баян», «модерн-акордеон» який визнано як невіддільну складову сучасного українського академічного мистецтва. Він змінює уявлення про звучання баяна та акордеона, розширюючи їхні звукові можливості й виражальний потенціал. Сонорна техніка композиції виявила значний вплив на баянну музику, надаючи їй більшу емоційності, виразності і глибини звучання.

У сучасних баянно-акордеонних творах надзвичайно важливу роль відіграє ритм, що свідчить про подолання ритмічної інертності й використання складних ритмічних формул. Особливу увагу приділено різноманітним ритмічним прийомам, таким як остинато, пунктирний ритм, синкопа та ін. Це додає музиці динамічності та експресії. Крім того, важливою характеристикою сучасних баянних творів є їх сприйняття як цілісних образів, які органічно поєднують сучасні композиторські техніки з фольклорними джерелами та індивідуальними особливостями композиторського стилю. Це створює неповторну атмосферу та музичну індивідуальність.

У творах українських композиторів сучасні техніки композиції гармонійно поєднуються з фольклорними джерелами та індивідуальними особливостями композиторського мислення. Важливу роль у цьому відіграють специфічні баянні прийоми звукодобування, які, підкоряючись авторському баченню, допомагають розкрити музичний твір та його фольклорну семантику. Новацією баянного авангарду є явище «розширення зони звучання» баяна, що досягається за допомогою нових баянно-ігрових прийомів та «оновлення звуку». Ці атрибути «нової концертності» надають додаткового ресурсу естетичної дії та дозволяють ефективно виразити музичну ідею. Додатковий колорит і багатство звучання вносять специфічні можливості баяна-акордеона, зокрема його оркестральність і багатотемброві характеристики. Важливим аспектом є також застосування баянних прийомів звукодобування, які стають ключовими для

розкриття музичного твору та його фольклорної семантики. Композитори використовують сучасні стилі, техніки та прийоми звуковидобу-

вання, перетворюючи їх у власному творчому уявленні, що приводить до насичення баянного мистецтва новими виразовими можливостями.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гоменюк С. Музичний хронотоп: предмет і явище. Типологія форм часопросторової організації в авангардній музиці. «Теорія та історія культури». Київ, 2006. С. 18.
2. Дугіна Т. Функціональні аспекти сучасної системи звукових технік. Теоретичні та практичні питання культурології: українське музикознавство на зламі століть. Мелітополь, 2002. С. 178–187.
3. Єргів І. Мистецтво українського модерн-акордеона у світовому процесі. Музичне виконавство. Київ. 2000 рік. С. 150–162.
4. Єргів І. Український «модерн-баян» як феномен світового мистецтва: дис... канд. Мистецтвознавства. Одеса, 2006. С. 34.
5. Жарков А. Деякі інтегративні тенденції у мистецтві напередодні ХХІ століття та парадигматичний характер техніки композиції. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Київ, 2000. С. 101–107.
6. Кияновська Л. Українська музична культура. Тернопіль, 2000. С. 42.
7. Рябуха Н. Трансформація звукового образу світу в фортепіанній культурі: онто-сонологічний підхід. Дисертація на здобуття наук. ступеня доктора мистецтвознавства. Харків, 2017. С. 456.
8. Сяо Лі. Феномен поліфонічного мислення в сучасній музиці. Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей. Київ, 2016. С. 272–276.
9. Шурдак М. Інтеграція технік композиції у ХХ столітті: теоретичне обґрунтування. Дніпро, 2022 рік. С. 137–140.

REFERENCES:

1. Homeniuk S. (2006). *Muzychnyy khronotop: predmet i yavyshe. Typolohiya form chasoprostorovoyi orhanyzatsiyi v avanhardniy muzytsi. 'Teoriya ta istoriya kultury'*. [Musical Chronotope: Object and Phenomenon. Typology of Forms of Temporal and Spatial Organization in Avant-Garde Music. 'Theory and History of Culture']. Kyiv. P. 18 [in Ukrainian].
2. Duhina T. (2002) *Funktsional'ni aspekty suchasnoyi systemy zvukovykh tekhnik. Teoretychni ta praktychni pytannya kul'turolohii: ukrayins'ke muzykoznavstvo na zlami stolit* [Functional Aspects of Modern Sound Technique. Theoretical and Practical Issues of Cultural Studies: Ukrainian Musicology at the Turn of Centuries]. Melitopol, Pp. 178–187 [in Ukrainian].
3. Yerhiyev I. (2000) *Mystetstvo ukrains'koho modern-akordeona u svitovomu protsesi. Muzychne vykonavstvo*. [The Art of Ukrainian Modern Accordion in the Global Context. Musical Performance]. Kyiv, Pp. 150-162 [in Ukrainian].
4. Yerhiyev I. (2006) *Ukrayins'kyu «modern-byan» yak fenomen svitovoho mystetstva: dys... kand. Mystetstvoznavstva*. [Ukrainian "Modern Bayan" as a Phenomenon of World Art: PhD Dissertation in Art History]. Odesa, P. 34 [in Ukrainian].
5. Zharkov A. (2000) *Deyaki integrativni tendentsiyi u mystetstvi naperedodni KhKhI stolittya ta paradigmatichniy kharakter tekhniki kompozitsiyi*. [Some Integrative Trends in Art on the Eve of the 21st Century and the Paradigmatic Nature of Composition Technique. Scientific Bulletin of P.I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. Kyiv. P. 101–107 [in Ukrainian].
6. Kyianovska L. (2000) *Ukrayins'ka muzychna kultura*. [Ukrainian Musical Culture]. Ternopil. P. 42 [in Ukrainian].
7. Riabukha N.O. (2017) *Transformatsiya zvukovogo obrazu svitu v fortepianniy kulturi: onto-sonolohichniy pidkhid*. [Transformation of the Sound Image of the World in Piano Culture: Onto-Sonological Approach. Doctoral Dissertation in Art History]. Kharkiv. P. 456 [in Ukrainian].
8. Xiao Li. (2016) *Phenomenon polifonichnogo myslennya v suchasniy muzytsi. Pedahohichna maisternist yak sistema profesiynykh i mystetskykh kompetentsi*. [The Phenomenon of Polyphonic Thinking in Contemporary Music. Pedagogical Mastery as a System of Professional and Artistic Competencies]. Kyiv. P. 272–276 [in Ukrainian].
9. Shurdak M.I. (2022) *Intehratsiia tekhnik kompozytsii u KhKh stolitti: teoretychne obgruntuvannia*. [Integration of Composition Techniques in the 20th Century: Theoretical Justification]. Dnipro. P. 137–140 [in Ukrainian].